

אברך שנפטר
לפני שלושה
חדשים התגלה
בחלום לאברך
ששכב לצידו
בבית החולים,
וביקש ממנו
לעשות לו
טובה כדי
שיוכל לבוא
למנוחתו.
בני המשפחה
הקרובה של
הנפטר, שלא
הכירו את
הארוע, פתחו
במסע בירורים
שהשאיר
אותם נפעמים
• מורה הוראה
הורה לפרסם
את הסיפור;
לתועלת נשמת
הנפטר

מסר נעשן

מלפ ארטמן

סיפור אמיתי

אני, אני לגמרי מבולבל. הוא אמר לי פרטים ודברים שצריך, אני חושב שצריך, צריך לראות אם הם תואמים. אם הם נכונים. הוא ביקש משהו שיעשה. אם תוכל לברר לי. אספר לך בדיוק את החלום. אם תוכל לברר לי אם זה בכלל מתאים. את הפרטים שהוא אמר לי בחלום. לברר אם בכלל תואם הדבר שהוא אמר לי. שיהיה טובה לנשמה שלו. הוא ביקש מאוד חזק, אז, אם יש לך זמן, תחזור אלי בבקשה. אם לא ארים, אחזור אליך. תחזור אלי בבקשה".
אחרי כמה דקות מחייג פינחס שוב אל המספר היחיד שהכיר שיכול לעזור לו. אל אותו מספר טלפון של הבן המתגורר עמו בעירו לונדון. ומבקש שוב מהבן שיחזור אליו בהקדם האפשרי כי החלום אינו נוטן לו מנוח.

פרק שני

באי אילו ימים שחלו באמצע החורף האחרון שנת תשפ"א, היו שלושה יהודים מאושפדים באחד החדרים אשר במחלקה פנימית ד' שבבית החולים שערי צדק בירושלים.
אחד מהם, הרה"ח ר' אברהם שיף ז"ל, תושב המושב קוממיות; השני, הרה"ח ר' פינחס גרוס הי"ד, תושב לונדון הבירה; השלישי, מר דניאל הי"ד, איש ירושלים הקדושה.
מבין שלושתם, היה רב אברום שיף אורח קבע בבתי החולים בשנים האחרונות, בהן היה מלווה ביסורים קשים ואפוף במכאובים מרים.
את נוכחותו בבתי החולים שונים, מתגלגל מרופא לרופא ונודד ממחלקה למחלקה, טועם טעמים של ניתוחים ומסתגל לקיומן של מגבלות גופניות, ראה כשליחות שהוטלה עליו ממרומים להפיץ אמונה ולהשרות בטחון. לצד היסורים הכבירים הממריקים את נשמת האדם מכל סיג ופגם, אסף רב אברום, או ככינויו החביב

פרק ראשון

לונדון בירת אנגליה, ארבע לפנות בוקר.
הרה"ח פינחס גרוס הי"ד, אברך חסידי צעיר, מקיץ משנתו נפעם ומשתומם, חש את פעימות דופקו דופקות בקצב מואץ. הוא ממהר ליטול את ידיו, מציץ במחוגי השעון המעורר, ומתיישב כדי להסדיר את עשתונותיו. 'חלומות שוא ידברו, חלומות שוא ידברו, ממלמות שפתיו.
החלום הכביר שראה זה עתה, עורנו עומד לנגד עיניו בבהירות מוחשית. כמו אל חלום היה אלא חזיון לאור יום. הפרטים חזורים ומרצים מולו בשחזור חזור. הדמות המפתיעה שעזבה את העולם לפני שלושה חודשים. זיו פניו המאירים והבהקים של האיש, בקשתו המתחננת. רחם עלי. עשה כל שביכולתך. פינחס אינו מבין מדוע פנה האורח דווקא אליו ולא ישירות אל האדם שבשלו התגלה, אולם החלום הממשי היה כמעט מוחשי, למרות התמיהה.
ההפתעה העילאית הרעידה את שרעפיו. הן לא ביום שקדם לחלום ולא בשבועות שקדמו לחלום, לא הרהר ביהודי שהופיע אצלו זה עתה בחלום. לא חשב עליו ולא נזכר בו.
בסערת רוחו שכח את השעה המוקדמת ומיהר לצלצל אל בנו של האיש שהופיע בחלומו. מכיר הוא את הבן בהיכרות רעננה והדשה. בחול המועד פסח תשפ"א קישר ביניהם לראשונה בן משפחה של הבן, שהכיר את רב פינחס איש קהילתו, וסיפר לבנו של האיש מהחלום, כי רב פינחס מחזיק ברשותו תיעוד יקר מציאות ורב ערך משבועותיו האחרונים של אביו.
צאצאים של האיש, הצאצא היחיד מכולם המתגורר בלונדון עירו ושאותו הוא מכיר. בשל השעה המוקדמת אין הבן עונה לצלצול ורב פינחס משאיר הודעה, בטון מהוסה ובקול מוחלש לבל יקצו בני ביתו, בזה הלשון (ההרעה נאמרה באידיש, כותב הדקות תרגם אותה מן ההקלטה המקורית): "שלום, מיילעך, מה נשמע? כשיש לך דקה חזור אלי במספר הזה, היה לי, יש לך את המספר. היה לי, אני מאוד מבוהל כמו שאומרים. התאמן לזה או לא, אבל אביך בא אלי בחלום הלילה הזה. לא יודע, אני,

אָבְרָוֶמְלָה, זְכוּיֹת אֵינְסוֹפֹר שֶׁל שְׁתִּילַת שְׁתִּילֵי אֲמוֹנָה בְּרַגְבֵי לִבְבוֹת הַצִּנְחָה הַנִּיצוּצוֹת הַיְהוּדִיִּים הַחֲבוּרִים בְּפִשְׁפוֹת כְּבוֹיֹת.

תְּקוּפוֹת אֵירוֹכּוֹת שֶׁל חוֹדְשִׁים, עַל פְּנֵי שָׁנִים, גִּלְהָ רַבֵּן אָבְרָם בְּגִלְוִיּוֹת שֶׁל בְּתִי-חֹלִים וּמְרַכְזֵי-שִׁיקוֹם; שִׁבְאָ תֵּל הַשּׁוּמֵר; קַפְלָן בְּרַחֲבוֹת; בְּרוּיֵל בְּאֶשְׁקֶלֶן; הַדְסָה עֵין-כֶּרֶם בִּירוּשָׁלַיִם; שְׁעָרֵי-צֶדֶק בִּירוּשָׁלַיִם; מְעִינֵי הַיְשׁוּעָה בְּבֵנֵי בְרֶק; בֵּית לְיוּנְסְטַיִן בְּרַעֲנָה; הַמְרָכּוֹ הַשִּׁיקוּמִי הַרְצֶפֶל בְּגֹדְרָה — כִּי הִיא בְּשַׁעֲרֵיהֶם, גּוֹפּוֹ שֶׁבֶר כָּלִי, וְנִפְשׁוֹ שִׁמְחָה וּמְתוֹרֵנָה. הַחֵיזָק נֶסֶךְ עַל פְּנֵיו. עֵינָיו בּוֹרְקוֹת בְּאוֹר. שְׁפָתָיו דּוֹבְבוֹת אֲמוֹנָה וְלִשׁוֹנוֹ רוֹחַשֵׁת קִבְלַת יִטְרוֹם בְּאֵהָבָה.

בְּכָל מְקוֹם שֶׁכּוּהָ שְׁתִּילֵי אֲמוֹנָה מִיּוֹסֵר אֶל הוֹכֵל חֹלוֹשׁ, כִּבְלָ עַת וְעוֹנָה כְּשֵׁנָה, הַרְגִישׁ 'שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ'. רַבֵּן אָבְרָם טַעַם אֶת טַעְמָם שֶׁל כָּל הַחֲגִים בְּבִתְי-חֹלִים וּבְמְרַכְזֵי-שִׁיקוֹם. גַּם שְׁבָחוֹת לְרוֹב עֲשָׂה בָהֶם. כִּשְׁהֵיוּ מְבַקְשִׁים לְעוֹדְדוֹ וּמְנַסִּים לְחַזְקוֹ, הִיא הוּא זֶה שְׁפוֹתָה פִּיּוֹ בְּחִמְכָה מְחַזְקָה אֶת הַנִּיצָבִים לְסַעֲדוֹ אֶל אֶת הַבָּאִים לְבָקְרוֹ, מְזוּרִיק בְּתוֹכָם מִנֵּה גְדוּשָׁה שֶׁל אֲמוֹנָה פְּשׁוּטָה. "הַכֵּל מְשִׁמֵּם, הַכֵּל לְטוֹבָה. כְּנֹרָאָה שְׁאֵי צָרִיךְ לְתַקֵּן לִפְנֵי מַעֲשֵׂהוּ. אֵינִי בְּשִׁלְיֹתוֹת קוֹדֶשׁ. יְהוּדִי לֹא יוֹדֵעַ מַה הַשְׁלִיחוּת שֶׁלּוֹ בְּעוֹלָם. אֵינִי צָרִיךְ לְנַסּוֹת לְנַצֵּל כָּל הַדְּמִנּוֹת שֶׁמְזַדְּמֶנֶת לִידִי, וְלַחֲשׁוֹב שֶׁהִיא הַגִּיעִיהָ אֵלַי כְּדִי לְתַקֵּן, כִּי שֶׁאֲפַעַל לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ".

מִסְפֵּר חֲתוּנָה, הִרְ"ר יִצְחָק מֵאִיר לודמיר הִי"ו: "לֹא אֲשַׁכַּח אֶת אַחַת הַפְּעָמִים, בַּה גִּיעַ חוֹתְנִי לְטִיפּוֹל רִפּוּאִי כִּשְׁהוּא בְּמַצֵּב קֶשֶׁה, אַחֲרֵי שֶׁל הַרְפָּאִים כִּבֵּר אֲמִירוֹ נֹאשׁ וְתֵלֵן אֶפֶס תְּקוּוֹת בְּטִיפּוֹל. רַק רִפּוּאִי אֶחָד נִעְתַר לְהַפְצְרוֹתֵינוּ וְאֲמַר לְחוֹתְנִי 'אֵינִי מוֹכֵן לְנַסּוֹת'. חוֹתְנִי לֹא נִבְחַל לְהַתְחַזֵּק הַשְּׁחָרוּת וְהַנְּבוֹאוֹת הַקּוֹדְרוֹת שֶׁהִמְטִירוֹ הַרְפָּאִים. עַל עֵרֶשׁ מְכֻאֹבוֹ אֲמַר לְרִפּוּאִי בְּחִישׁוֹת עוֹדָה: 'הַיּוֹם הַיְהוּדִי שֶׁל הַבְּאֹרֵי-שֶׁטְרוּכֵי וְזוֹתוֹ תֵּגֵן עֲלֵינוּ, וְאֵינִי מְבַטֵּחַ לְךָ שֶׁבּוֹכּוֹת הַטִּיפּוֹל יִצְלִיחַ. אֲנַחְנוּ הַיְהוּדִים מְאֻמְנִים וְאֲנַחְנוּ מְאֻמְנִים שִׁיחֻדֵי הוּא לְמַעַלָּה מִדְּרָךְ הַטְּבַע'. הַרְפָּאִי, שְׂרוּחָה הִיא מְבִרְיִטְשׁוֹב וּמְאֻמְנָה גַּם יַחַד, שֶׁחָק וְלִגְלָה. אֵךְ חוֹתְנִי לֹא בּוֹשׁ וְלֹא נִכְלַם אֶלֶּה הַמְשִׁיךְ לְהַצְהִיר אֶת אֲמוֹנָתוֹ בְּרִישׁ גִּלְיָה. כְּעֵבֶר כִּמְהָ שְׁבֻעוֹת, כְּשִׁנְיִכְרָה הַצִּלְחָה הַטִּיפּוֹל, אֲמַר לוֹ הַרְפָּאִי: 'אָבְרָוֶמְלָה, אֵינִי מְרִים יְדַיִם. אַתָּה צוֹדֵק. הַכּוֹחַת לִי שִׁישׁ אֶלּוֹקִים'. הֵן זֹאת הִיתָה הַשְׁלִיחוּת שֶׁעֲלֶיהָ יִדְבַר חוֹתְנִי לֹאֵל הַרְף".

רַבֵּן אָבְרָם נִטַע אֲמוֹנָה בְּלִבְבוֹת הַיְהוּדִים שְׁאֵתָם פִּגְשׁ בְּמַחְלָקוֹת הַשְּׁנוֹת שְׁאֵלִיחָן נִקְלַע אוֹ בְּהֵן נִכְלָא בְּשֶׁל מַחְלּוֹתָיו וְיִיטוּרוֹ. חִזְקוֹ וְהִפִּיחַ חַיִּים וְתִקְוָה בְּשִׁבּוּרֵי לֵב. תְּכוֹנַת הַנְּתִיבָה שֶׁבָּה הַתַּפְּסִיף, סִיעִיָּה לוֹ לְכַבּוֹשׁ אֶת כָּל סוּגֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהוֹדְמוּ לְמַחְזִיחָה. כִּשְׁהֵיוּ מְבַחֲשִׁין בְּחוֹלָה גְּלוּמָה שְׁאֵנִשִׁים לֹא בָּאִים לְבָקְרוֹ, הִיא שׁוֹלַח לֹא מְאֻמְלִים וּמְשַׁקְּאוֹת וְכֵל דְּבַר מֵהָ שִׁימּוֹל לְשִׁמּוֹחַ, לְקִיָּים מְצוֹת בִּיקוּר חוֹלִים בְּהִידוּר גַּם בְּהִידוּר בְּעוֹמֵק חוֹלֵי שֶׁלּוֹ.

בְּכָל רֵעַז פְּנֵי חִיפֵשׁ יְהוּדִים לְמַעַן יוֹכֵל לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם אֲמוֹנָה זָכָה, וְאֵךְ קִיּוֹם מְצוּוֹת, וְלוֹ חֲלִיקִית, כְּהַתְחַלָּה טוֹבָה. לֹא הִיא מְקוֹם שֶׁבוֹ לֹא מְצָא יְהוּדִי לְקִרְבּוֹ לְאִבְנֵי שְׁבֻעִים, וְלֹא מְצָא יְהוּדִי שְׂמִמְנוֹ הַתִּיבִישׁ, הַהָא חוֹזְרוֹת הַחֲזִינּוֹת אֲשֶׁר תִּהְיֶה. עַם כּוֹלֵם יִדְבַר בְּשִׁפְהֵי יוֹצֵאת מִלֵּב. כְּכּוֹלֵם הַפְצִיר לְעֲשׂוֹת דְּבַר מֵהָ רוֹחֵנִי. אֵם לֹא הִיחֵת תִּפְלִין וְלוֹמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אֵם זֶה לְשִׁמּוֹר שְׁבַת. "תִּנְסָה לֹא לְעֲשׂוֹן בְּשַׁעֲתִים הַרְאִשׁוֹת שֶׁל הַשְּׁבַת", הַפְצִיר בְּשִׁכְנוֹ שֶׁשֶׁכַּח בְּמִיטַת הַאֲשַׁפּוֹ הַסְּמוּכָה בְּאֶחָד מִבְּתֵי-חֹלִים, "וְנִסְתָּה. מֵהָ זֶה שְׁעִתִּים שְׁבִיבֵל... אֲבָל זֶה כֵּן כֵּךְ חֲשׁוֹב בְּשִׁמְיָם. אֵינִי טוֹחַ שׁוֹה רַק יַעֲזוֹר לְךָ לְהִבְרִיאָה".

שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ.

בְּכָל הַמְּצָבִים וְהַסִּטוּאָצִיּוֹת שְׁבִתְי-חֹלִים וּמְרַכְזֵי-שִׁיקוֹם מְזַמְנִים לוֹ לְאֶדֶם חוֹלָה וְהַאֲנִישׁ, מְצָבִים הַמְשֻׁבְּרִים כּוֹחוֹת לְרִסְסִים וְסִטוּאָצִיּוֹת הַמֵּאֲתָגְרוֹת אֶת יְכוּלֹת הַסֵּבֶל הַלּוֹנֵשׁ, הַקְּפִיד רַבֵּן אָבְרָם לְשִׁמּוֹר עַל מַתְּכוֹת הַלְּבוּשׁ הַחֲסִידִי וְעַל הַצְּבִיּוֹן הַסִּבְיָחִי הַרוֹחֵנִי.

בְּשִׁבּוֹת וּבְחַגִּים, הִיא דוּאָג שִׁיעוּרָן שׁוֹלְחָן שְׁבַת כְּהַלְכָה וּבִכְבוֹד, וְלֹא הַסְכִּין לְהַנְהִיחַ, לְפִיֵּה בְּבִתְי-חֹלִים חַל פְּטוֹר וְנִתְּנָת הַקְּלוֹת. "הִיָּנֵט אֵיז שְׁבַת", נִהַג לִמְנָר וּלְבַקֵּשׁ מְבַעוֹד יוֹם שִׁיבְאוֹ מִפֶּה מְכּוּבָדָה, גְּבִיעַ כֶּסֶף, כִּיסוֹ נָאֵה לְחִלּוֹת, שְׁעַם מְאֻמְלִים כְּמִנְהַג יִשְׂרָאֵל, וְעַל אֵךְ שְׁהוּא אֵינוֹ מוֹרְשָׁה לְאֶכּוֹל אוֹ אֶפִּילוֹ לְטַעֵם מְמֻרְבֵּת הַמְּשַׁעֲמִים, בְּשֶׁל מְגַבְלוֹת בִּירוּאֹתִיּוֹת שְׁחִמְכּוֹ עֲלֵיו וְעַל צוּאֲרוֹ, הִרְהוֹה מְצָרֶף לְשׁוֹלְחָן יְהוּדִים נִידָחִים, דּוֹחֵק בָּהֶם לְבּוֹא וְלַהֲתַכְבֵּד, לְשׁוֹרֵר וְזִמְרוֹת. שִׁיכּוֹ הַרְגִישׁ טַעַם שֶׁל שְׁבַת, הֵן לְשִׁבַּת הַזֹּאת, וְאוּלַי גַּם לְשִׁבּוֹת אַחֲרוֹת שְׁבָהן יִשְׁהוּ כִּבְרִיתֵיהֶם וְיִתְעַנְּעוּ וּיְבַקְשׁוּ לְשַׁחֲרוֹ אֶת שְׁהַרְגִישׁוֹ.

תְּקוּפָה אֵירוֹכּוֹ נֶאֱלָץ לְשַׁחֲרוֹ מְרַכּוֹ הַשִּׁיקוֹם 'בֵּית לְיוּנְסְטַיִן'. בְּהַתְּקַבֵּץ חַג הַסּוּכוֹת פָּעַל רְבוֹת וְהַפְּעִיל אֶת כָּל מִי שִׁיכּוֹל הִיא כְּדִי שִׁיבְנוֹ טוֹכָה כְּשֶׁרָה, עַל אֵךְ שְׁחוֹלִים וּמְשַׁמְשִׁיהֶם שְׁטוּרִים מִן הַסּוּכָה. בְּכָל פַּעַם שִׁירַד אֶת שְׁמוֹנֵה הַקּוּמּוֹת לְסוּכָה שֶׁהוֹקְמָה עַל הַמְּגֻרָה לִיד הַמְּבִנָּה, הִיא יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַסּוּכָה וּמַחְפֵּשׁ אוּלַי וְשִׁמְאֵי יֵשׁ 'עוֹבְרִים וְשׁוֹבִים, וְיִכְנִסִים לְסוּכָה, שִׁיבְרוּ עַל אֲרַבְעַת הַמִּינִים, שִׁיטְעֵמוּ מִינֵי מֵאֲפֶה וּיְבַרְכוּ בְּרִכַּת לִישֵׁב סוּכָה'. "כְּנֹרָאָה זֹאת הַשְׁלִיחוּת שֶׁלִּי בְּחַג הַזֶּה", הַרְגִיעַ אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ הַמְּרוֹאֲגִים.

בֵּין הַמְּבַרְכִים הַקְּבוּעִים עַל אֲרַבְעַת הַמִּינִים, שֶׁהִמְשִׁיכוֹ לְבּוֹא גַּם לְמַחְרַת הַפַּעַם הַרְאִשׁוֹנָה וּבְתוֹךְ זִמְן קֶצֶר הַפְּכוֹ לְאוֹשְׁפִיזִין שֶׁל קֶבֶע בְּסוּכָה, הִיא חֵייל שֶׁהִגִיעַ לְמִרְכּוֹ הַשִּׁיקוֹם נְכָה כְּמַעַשׁ בְּכָל גּוֹפּוֹ, בְּעַקְבוֹת פְּצִיעָה קֶשֶׁה שֶׁלּוֹ בְּמַלְחַמַת לְבוֹנֵן הַשְּׁנִיָּה. אַחֲרֵי שֶׁהִתְחַיֵּל הִיא מְבַרֵךְ עַל אֲרַבְעַת הַמִּינִים וּמְנַעֵנַע אוֹתָם כְּהַלְכָה, הִיוּ הַשְּׁנָיִם יוֹשְׁבִים בְּצֵל קְדוּשַׁת הַסּוּכָה וּמְשַׁחֲחִים שִׁיחוֹת נֶפֶשׁ בְּדַבְרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב. רַבֵּן אָבְרָם, נֶסֶךְ בּוֹ תְּקוּהָ יְהוּדִית הַמְּבוֹסֶסֶת עַל אֲמוֹנָה צְרוּפָה בְּמִלְךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְאֹחַר כְּשֵׁנָה, בִּישַׁר הַחֵייל לְרַבֵּן אָבְרָם כִּי הִשְׁתַּחֲרַר מְרַכּוֹ הַשִּׁיקוֹם, שֶׁבְּלִבּוֹתוֹ, וְהַחֵל בְּחִיָּים חֲדָשִׁים שֶׁל שְׁמִירַת מְצוּוֹת. שְׁלִיחוּת בְּכָל תִּנְאִי.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הִיוּ לוֹ לְרַבֵּן אָבְרָם רֵגִיעִים מְשֻׁלּוֹ.

רֵגִיעִים שֶׁל הַתְּבוֹדוֹת טְמִירָה וְעֲלֵמָה בִּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ, רֵגִיעִים שְׁבָהם נִטַל פֶּסֶק זִמְן לְעַצְמוֹ, מְתַבְּרָד כְּפִינָתוֹ הוּא דְרוֹשׁ כְּאִבְיָם וְעוֹמֵם מְחַשְׁבוֹת. בְּרֵגִיעִים אֵלֶּה, כְּפִינָה דְרוֹקָה מְנוֹכַחוֹת אֲנוֹשׁ וְאֶדֶם, הִיא לְעִיתִים מַעֲלָה עֲשׂוֹן שֶׁל סִיגְרִיָּה, כְּהַרְגֵלוֹ. וְלִיבּוֹ, לֵב קְרוֹעַ וּמְרוֹחַת, מִיחַלל הוֹמָה לְאֶלּוֹקֵי תְּהִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים.

מִסְפֵּר חֲתוּנָה: "בְּמִסְגֵּרַת הַמְּשֻׁמְרוֹת הַמְּשַׁחֲתוּתִים, אֲשֶׁר לֹא נִטְשׁוּהוּ וְלוֹ לִיּוֹם אַחַד לְבָדוֹ, הוֹדְמוּ לִי בְּעֵשׂוֹר הָאֲחֵרוֹן מֵאוֹת תּוֹרְנוּתֵי שֶׁל שְׁהִיָּה בְּמִחְצַת חוֹתְנִי בְּבִתֵי-חֹלִים וּבְמְרַכְזֵי-שִׁיקוֹם. הִרְיָנִי מְעִיד עֲלֵיו כִּי לְמִרוֹת הַרְגִילִי הַעִישׁוֹן שֶׁלּוֹ שְׁלִיחוּתוֹ מְשֻׁנּוּתֵי הַצְּעִירוֹת, מְעוּלָם, לֹא עִישׁוֹן חוֹתְנִי בְּתוֹךְ בֵּית-חֹלִים אוֹ מְרַכְזֵי-שִׁיקוֹם. לֹא עֲלָה עַל קֶצֶה דַּעְתּוֹ כּוֹזָת. עִישׁוֹן לִיד מִי שְׁאֵינוֹ מְעַשֵּׂן הִיא מְנוּגָה בְּתַכְלִית לְאוֹפִיו הַמַּתְחַשֵּׁב וּלְטַבְעוֹ הַמְּכַבֵּד אֶת הוֹלֵת. כְּשִׁבְקֵשׁ לְעֲשׂוֹן הִיחִי מְסִיעוֹ לְרֹדֵת לְרַחוּב, אוֹ לְשִׁטַּח הַפְּתוּחַ שְׁבִכְנִיסָה לְבֵית-חֹלִים, אוֹ לְקוֹחַ אוֹתוֹ לְמַרְפֵּסַת הַפְּתוּחָה שֶׁהוֹקְצָה רֵשְׁמִית לְמַטְרָה זֹאת.

"פַּעַם פְּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ בְּכִנְיִסָּה לְבוֹנֵן בֵּית-חֹלִים שְׁעָרֵי-צֶדֶק בִּירוּשָׁלַיִם, יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַגִּלְגָּלִים. שְׁאֵלְתִי אוֹתוֹ בְּתַמְהִיָּה 'אֵיךְ וְלִמָּה הַשּׁוֹעֵר יִרַד לְפָנָי' וְהוּא הִשִּׁיב: 'הַרְגִישְׁתִּי צוֹרֵךְ לְעֲשׂוֹן אוֹ סַחְבֵּתִי אֶת עֲצָמֵי מִשְׁמ קוּמּוֹת, וְאַתָּה רֹאֵה שֶׁהַצִּלְחָתִי. הוּא יִסֵּר אֶת לְמַעַן לֹא יַעֲזֵר שׁוֹם בְּרִיָּה בְּעִישׁוֹנוֹ. זֶה הִיא הַאִישׁ".

עַל הַהִקְפָּדָה הַזֹּאת שֶׁל רַבֵּן אָבְרָם שֶׁלֹּא לְעַזֵּר אֶת הוֹלֵת, כִּבְלָ עֲזַר שְׁהוּא, וּבְתוֹכּוֹ גַּם בְּעִישׁוֹן, הַקְּפִיד גַּם בְּכּוּמְנִים קִשִּׁים שְׁבָהם נֹאסֵר עֲלֵיו לְאֶכּוֹל אוֹ שֶׁהַתְּקַשָּׁה לְאֶכּוֹל מְרַבּוֹ יִיטוּרוֹ קִשִּׁים וְמִרִים, וְנֶאֱלָץ לְהַשְׁקִיט אֶת יִיטוּרוֹ הַרְעֵב בְּאֲמַצְעוֹת עִישׁוֹן.

וְהִיא בְּאֶחָד הַלִּילוֹת, בְּשַׁעֲהָ אַחַת בְּלִילָה מְלִילוֹתֵי הָאֲרוֹכִים וְהַקְּפּוּאִים שֶׁל חוֹדֶשׁ שְׁבַת תְּשַׁפ"א, בְּעַת אֲשַׁפּוּוֹ בְּשַׁעֲרֵי-צֶדֶק וְכֵל כּוֹלוֹ פִּקְעוֹת יִיטוּרוֹ, אֲנִישׁ חֲלֵק מְאֻבְּרֵי נְגִדְעָה בְּשֶׁל נֶמֶק, בִּיקֵשׁ רַבֵּן אָבְרָם הַחֲצִיטָה סִיגְרִיָּה, כְּהַרְגֵלוֹ. חֲתוּנָה שִׁיחֵי שְׁעַמֵּד כֵּן וְלִשְׁרֹתוֹ נֶאֱמָרָה, הַצִּיעַ אֶת עֲזָרְתּוֹ כְּדִי לְהוֹצִיא מֵהַחֲדָר וְלִסְעִיָּה לוֹ לְרֹדֵת אֶת שֶׁשׁ הַקּוּמּוֹת וְלַהֲגִיעַ לְפִנֵּת הַעִישׁוֹן. אוֹלָם רַבֵּן אָבְרָם שֶׁהַתְּחַנּוּתֵי הַהוֹקְשָׁה עֲלֵיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּשֶׁל מְגַבְלוֹתֵי הַבִּירוּאֹתִיּוֹת הַחֲמוּרוֹת, לְצַד חוֹלְשֵׁת הַתְּהוּמִת שְׁכַבְשָׁה אֶת אֲשִׁירַת גּוֹפּוֹ תַּחַת מְכַבֵּשׁ כּוֹבְדָה, וְאֲשֶׁר הַשְׁתַּדֵּל בְּכָל יְכוּלָתוֹ שֶׁלֹּא לְהַטְרִיחַ אֶת זִלְתּוֹ, לֹא יָכִיל לְהַכִּיל אֶת הַעוֹבְדָה כִּי יִטְרַח עֲתָה בְּאִישׁוֹן לִיל אֶת חֲתוּנָה לְטַלְטְלוֹ שֶׁשׁ קוּמּוֹת אֶל נְקוּדַת הַעִישׁוֹן הַקְּרָקְעִית, לְהַמְתִּין עֲלֵיו עַד כְּלוֹת הַמִּשְׁמִימָה, וְאוֹ לְהַחֲזִיר אוֹתוֹ מְקוּמַת הַקְּרָקְעָה לְקוּמָה הַשִּׁישִׁית, וְעַל כֵּן הַעֲדִיף לְעֲשׂוֹן בְּחֲדָרוֹ, בְּאוֹפֵן חֲרִיג וְחֲדַעֲפִמִי, מְתוֹךְ הַנְּהוּחַ שְׁבַעֲשֶׁת

לִיל מְאוּחָרָת זֹאת, כְּאֲשֶׁר שְׁכִנּוֹ לְחֲדָר נְגִים אֶת שְׁנָתָם, וּמִיטַתוֹ שֶׁלּוֹ סְמוּכָה לְחַלּוֹן יְרוּשְׁלַמִי גְּדוֹל וּפְתוּחַ שְׁאֵלֵיו יִשְׁגַר וְיַפְנֵה אֶת סִילּוֹן טְבַעוֹת הָעֲשָׂן בְּהַפְּנִיָּה יִשִּׂירָה, לֹא יִנָּק אִישׁ מִן הַעִישׁוֹן.

חֲתוּנָה נִפְרַד מִמְּנוֹ בְּבִרְכַת שְׁלוֹם וּבְאִיחּוּלֵי בִירוּאָה שְׁלָמָה, וְיִצָּא לְרֹדֵת הַבֵּיתָה. בְּהִיּוֹת הַחֲתוּן הַמְּסוּר בְּדִרְכּוֹ הַבִּיעִירוּנִית, עוֹד בְּטָרַם הַגִּיעַ לְבִיתוֹ, קִיבֵל שִׁיחַת טַלְפּוֹן מְחוֹתְנָה שֶׁהַתְּנַנִּין אֵם הַגִּיעַ בְּשִׁלּוֹם לְבִיתוֹ, וְעִדְבָנוּ כִּי מְבַצֵּעַ הַעִישׁוֹן הַסְּמוּי עֵבֶר בְּהַצִּלְחָה, הַעֲשֵׂן יִצָּא דְרָךְ הַחֲלוֹן לְאוֹוִיר הַפְּתוּחַ, וְאִישׁ מִבֵּין הַנְּמִים אֶת שְׁנָתָם בְּחֲדָר לֹא נִיוּק מְמַנּוֹ.

אַחֲרֵי שְׁבּוּעַ, בְּרַבְעֵי לְחוֹדֶשׁ שְׁבַת תְּשַׁפ"א, הַתְּבַקֵּשׁ הַרְה"ח ר' אֲבָרָהם אֲשֶׁר אֲנִישׁ לְשִׁיךְ זֵיל לְבֵית עוֹלָמוֹ, עֲתִיר זְכוּיֹת וּמְעִיץ חֲסִד, שְׁבַע יִיטוּרוֹ וּמְכֻאֹבִים, חֲדוּר אֲמוֹנָה בְּבּוֹרָה לֵב עוֹלָמִים.

לְעוֹמְתוֹ, 'יְבַלְחֵט' א, רַבֵּן פִּינְחָס גְּרוֹס הַתּוֹשֵׁב הַלּוֹנְדוֹנִי הַחֲסִידִי, וְמֵר דְּנִיָּאל אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, שְׁכּוֹ לְאִיתָנָם כְּבִירוּאָה חֲסִידִי שְׁמִים וְהַשְׁתַּחֲרַח עוֹד לְפָנָי כֵּן לְב

ריח כבד. והשכן שסבל על הריאות חש במחנק. ולמעשה יש להחזיק את האיש ההיוודע מי הוא ושאיפיו בשמו ושיאמר שהוא מוחל לו במחילה גמורה, ואם אפשרי שיעלה בעצמו על הקבר ויאמר שהוא מוחל לו, ואם אינו יכול שישלח שליח בשמו ושיאמר שהוא מוחל. הוא אמר לי שאין לו מנוחה. כי אף פעם לא פגע ולהחזיק יש קפידא עליו. אז, אם אתה יכול לעזור לי ולברר לי מי הוא, למען השם, אותו איש שהיה איתנו, הספרדי הזה, וזאת תהיה טובה גדולה מאוד לנשמה".

במקביל לחיפוש הקדחתניים של בני המשפחה, שעובד את כל היסודות והתמקדו במבצע החיפושים, נרעשים ונרגשים מן ההפתעה העלומית, ניצת זיק של תקווה באפיק החיפושים הנוסף של אותו בן דוד ירושלמי.

■
מספר בן-הדוד, הר"ר אפרים גרינהוט הי"ד: "כשליווית את בן-דודי שיחי" שהגיע ארצה מאנגליה ואושפו במפתיע בבית-החולים שערי צדק, זכיתי להכיר את הרה"ח ר' אברהם שיף ז"ל, שאושפו ושכב באותו חדר של יבלחט"א בן-דודי. התודעתי לאישיותו המופלאה של רב אַבְרוֹמָלָה, ולשמחת החיים השופעת שלא משה מפיו של רב אַבְרוֹמָלָה גם בשוכבו על ערש סבלו והוא מעוטף בייסורים מכל הכיוונים. עברה תקופה לא קצרה מאז, והנה בן-דודי הלונדוני מצלצל אלי בבהילות משאיר לי הודעה שבה הוא מבקש שאעשה לו טובה ואאתר את היהודי השלישי שהיה בחדר, לפי שחלם בחלומי את רב אַבְרוֹמָלָה שיף המבקש ממני להשיג לו את סליחתו של אותו יהודי. "בן-דודי סיפר לי, כי המנוח אמר לו בחלום, שבחיי השתדל שלא יקפידו עליו, ועתה אין לו מנוחה בעולם העליון כי הוא הקפיד והתרעם עליו בגין העישון בחדר, ועל כן ביקש ממני שישגיחו ויבקש את סליחתו ויבוא על קברו לומר לו שהוא מוחל לו או שישלח שליח על קברו. זה היה דבר החלום".

"הבנתי שמרישומי בית החולים קשה לאתר אותו. בני המשפחה ניסו כל הזמן להצליב מידע ולא הגיעו לזהותו של האיש התחלתי לחשוב על כיוונים שונים. למזלי, בהיותנו בבית-החולים התעניינתי קמעא גם בשלומי של אותו יהודי שלישי ושאלתי אותו לפשר הפרחים היפים שעיתרו את סביבת מיטתו. הוא ענה לי שהפרחים הם מחנות הפרחים שלו בשכונת קטמון. חיפשתי בקרב חנויות הפרחים הפועלות באותה שכונה ואיתרתי את חנות הפרחים, חנות 'פרחי גן עדן... בשכונת קטמון, ואת בעל החנות, דניאל. סיפרתי לו את דבר החלום, וכן, הוא זכר היטב את המקרה ואמר מיד שאכן העישון הפריע לו, והוא לא היה שקוע בשנה כפי שסבר אַבְרוֹמָלָה לפי תומי כשהציג את הסיגריה. דניאל התפעם למשמע הסיפור מפי ואמר מיד כי הוא מוחל לו בלב שלם ואין לו קפידא. שאלתי אותו אם יסכים לעלות לקברו של רב אַבְרוֹמָלָה לבטא אצל הקבר את מחילתו המלאה, והוא הביע הסכמה לעשות זאת מיד אחרי יום הזכרון וכו'. אלא שמשפחת שיף לא רצתה לעכב אפילו ביום אחד את ביצוע השליחות, ועל כן מינה דניאל את חתנו של רב אַבְרוֹמָלָה כשליח מטעמו והוא מיהר לעלות לקברו עוד באותו לילה ולמסור כי דניאל מחל לו בלב שלם. ככל זאת, אחרי יומיים, עלינו לקבר עם דניאל בעצמו. בעצת מורה הוראה לקחנו עשרה אנשים, נסענו לקברו של הרה"ח ר' אברהם שיף ז"ל, אמרנו פרקי תהילים בתורגמות עצומה, כאשר לא נותרה עין אחת יבשה, ודניאל אמר נוכח עשרה אנשים מירשאל כי הוא מוחל לו בלבב שלם ואין לו עליו שום קפידא".

■
צאצאיו של רב אַבְרוֹמָלָה, הנאכלים בגעגועים לדמותו האבהית והאצילית, משתאים נוכח הגילוי המפתיע. מרגישים הם ומשערים כי יסוריו הקשים של אביהם אותם קיבל באהבה, בתוספת זכויותיו הכבירות בהפצת האמונה, ובעיקר — קפידתו והיותו בכבוד הזולת, הם שחברו יחדיו כדי לסייע לו לתקן את המעוות שחצץ בינו לבין מנוחתו בעולם העליון.

מי זאת עלה מן המדבר פתימרות עֶשֶׂן מְקַטְרֵת מור וְלְבֹנָה מְכֵל אֶבְרָת וְקֵל.
יהי זכרו ברוך.

■
נ.ב. הסיפור מתפרסם בהוראת מורה הוראה שליט"א שהורה לפרסמו על מנת שההתחזקות באמונה ובגן אדם יחברו תעמוד יבנות ר' אברהם אשר אנשי בן רבי הניא ז"ה"ה (שיף). ת.נ.צ.ב.ה.

שערי-צדק ויש עמדו הקלטות ותיעודים מעניינים של רב אַבְרוֹם, אותם הוא שומר למשפחה כמזכרת מאביהם האהוב.

בשל השעה המוקדמת אין הבן רב מייילך עונה לצלצול ורב פינחס משאיר הודעה, בטון מהוסה ובקול מוחלש, בזה הלשון (ההודעה נאמרה באידיש, כותב השורות תרגם אותה מן ההקלטה המקורית): "שלום, מייילך, מה נשמע? כשיש לך דקה חוזר אלי במספר הזה, היה לי, יש לך את המספר, היה לי, אני מאוד מבוהל כמו שאומרים. תאמין לזה או לא, אבל אביך בא אלי בחלום הלילה הזה. לא יודע, אני, אני, אני לגמרי מבוהל. הוא אמר לי פרטים ודברים שצריך, אני חושב שצריך, צריך לראות אם הם תואמים. הוא ביקש משהו שיעשה. אם תוכל לברר לי. אספר לך בדיוק את החלום. אם תוכל לברר לי אם זה בכלל מתאים. את הפרטים שהוא אמר לי בחלום. לברר אם בכלל תואם הדבר שהוא אמר לי. שיהיה טובה לנשמה שלו. הוא ביקש מאוד חזק, אז, יש לך זמן, תחזור אלי בבקשה, אם לא ארים אחזור אליך, תחזור אלי בבקשה".

עם שחר שמע הבן את ההקלטה ושב אל רב פינחס, שומע ממנו את החלום כשחלום החלום נפגם ונרגש.

תחילה לא ידע הבן אין להתייחס לכל פרשת החלום. גם אחיו ואחיותיו שקיבלו ממנו את המידע פקפקו אם יש להתייחס לרברי החלום. רובם טענו שהחלום שרוא מברר, באשר אביהם לא עישן לעולם בנכחות אדם שהעישון הפריע לו.

אולם רב פינחס התעקש לאמור כי מאחר ולא הכיר את פרטי המקרה, ומאחר והמסר היה כה ברור וכל כך בלתי צפוי, ואין כל סיבה לחלימת החלום הזה, הרי שכדאי לברר. אכן כל בני המשפחה חשו כי

צאצאיו של רב אַבְרוֹמָלָה, הנאכלים בגעגועים לדמותו האבהית והאצילית, משתאים נוכח הגילוי המפתיע. מרגישים הם ומשערים כי יסוריו הקשים של אביהם אותם קיבל באהבה, בתוספת זכויותיו הכבירות בהפצת האמונה, ובעיקר — קפידתו וזהירותו בכבוד הזולת, הם שחברו יחדיו כדי לסייע לו לתקן את המעוות שחצץ בינו לבין מנוחתו בעולם העליון

דברים כגו, והתגייסו למטרה אחת: איתור היהודי השלישי ששכב בחדר עם אביהם באותם ימים שבהם גם רב פינחס שכב בחדר ההוא, ולו כדי לשמוע ממנו שהחלום אינו אלא טל ומבוטל, כי המקרה לא היה ולא נברא, ולהירגע בדיעה שעשו את המוטל עליהם.

הבנים הפעילו קשרים עצפים ולא הצליחו לאתר את היהודי השלישי בשל הסיבה הפשוטה שרב אַבְרוֹם היה מאושפז תקופה ארוכה בשערי-צדק, ושההמשך התקופה בכמה וכמה חדרים, ושכניו לחדרים התחלפו חדשות לבקרים. מה גם שמדובר היה בתקופת הקורונה, שהעומס היה רב והבלבול עצום ולך תאתר יהודי עלום שם אשר באי אילו ימים נקלע לאותו חדר. בני המשפחה פנו לעסקנים רפואיים אשר מקשרים עם בית-החולים "שערי-צדק" כדי לאתר את היהודי השלישי ולמלא את מבוקשו של רב אַבְרוֹם. אלה הבטיחו לסייע אך העלו פיסות חרס של מידע שלא הוביל אותם אל היהודי המדובר. הם המשיכו להפוך עולמות ולטרטר את כל מי שיד ורגל לו בבית החולים, ומידע מוגיל, אין.

■
ביתניים, נזכר רב פינחס גרוס הי"ד בבן-דודו הירושלמי, אשר סעדו ותמכו בתקופת אשפוזו, ומיד ותיכף פנה אליו בבקשה שינסה לאתר למענו ובשבילו את אותו יהודי שלישי, למען יוכל לקיים את שליחותו. וזאת לשון ההודעה [תרגמה מאידיש על ידי כותב השורות]: "אפרים, אני זקוק ממך לטובת ענק. היה לי חלום נורא. ביום חמישי בלילה חלמתי ואני צריך לדעת אם הפרטים מתאימים, כי צריך מיד לראות לעשות. איתרתי עם בנו. בקיצור, צריך לראות ולברר. אולי תוכל לדעת. לי אין משג מה איפה ומתי. המעשה הוא שיף, רב אברום שיף, שהיה לידינו בבית-החולים, בא אלי בחלום וסיפר לי שאין לו מנוחה בעולם העליון כי הקפיד לשלועם לא יהיה מישהו שיקפיד עליו, ומישהו שהוא פגע בו בשוגג או במוזד, לא נפקא מינה, תמיד השתדל לפייס ועד שההוא לא מחל לו במחילה גמורה, לא נת. על כל פנים הוא אומר לו שהשכן, אתה וזכר את השכן הספרדי ששכב במיטה לידי. כעשיר, אני לא זוכר את המעשה. אני מאמין שהוא תואם. אין לי משג. צריך לברוק. אין לי משג. בלילה הוא הדליק סיגר והיה